

Passat i present: de l'Oficina de Turisme de Catalunya de la Generalitat republicana als Centres d'Acollida Turística.

Aquesta exposició commemora el 75è aniversari de la creació, l'any 1932, de l'Oficina de Turisme de Catalunya (OTC), primer ens turístic de la Generalitat republicana. L'OTC tenia la seu a la Gran Via de Barcelona i fou dirigida pel marès Ignasi Armengou, que amb un petit equip de col·laboradors endegà una tasca pionera en el camp de la planificació i la promoció del turisme català. Un turisme entès de forma gairebé visionària com a font de riquesa econòmica però també en la seva dimensió social. És a dir, com la pràctica d'una activitat noble que al mateix temps que possibilita el coneixement dels valors naturals, històrics i culturals del país, enriqueix la persona i li permet gaudir de la cultura i el lleure creatiu.

La creació de l'OTC s'inscriu, doncs, en la intensa primera etapa de la Generalitat republicana, dirigida pel president Macià, que tan fecunda va ser en el camp intel·lectual i polític. Una Generalitat innovadora tant en l'àmbit de la gestió pública com en el de la planificació territorial que va esdevenir pionera en la descoberta de les potencialitats turístiques del país. I és això el que vol subratllar aquesta exposició: que el turisme no va començar al nostre país amb el "desenvolupisme" desaforat i depredador dels anys seixanta, sinó que ja en temps de la Generalitat republicana es preveia que esdevindria un sector econòmic de futur que requeria una acurada política d'ordenació i planificació, que resta ben palesa a través del contingut i la qualitat dels materials d'aquesta exposició.

Avui, setanta-cinc anys després de la creació de l'OTC, Catalunya rep més de vint-i-cinc milions de turistes anuals, xifra que converteix el nostre país en una de les primeres destinacions turístiques del món. Tant en el passat com en el present, l'atractiu turístic de Catalunya consisteix en un amplí ventall d'espais i paisatges naturals, en un clima privilegiat i en un patrimoni històric, monumental i cultural de primer nivell. Ara, l'objectiu bàsic en matèria de política turística és consolidar el lloc capdavanter de Catalunya i fer-ho tot apostant per un turisme de qualitat, sostenible, ètic i socialment responsable. En aquest sentit, la Direcció General de Turisme està impulsant la creació de rutes nacionals i la xarxa de Centres d'Acollida Turística (CAT), amb l'objectiu que esdevinguin una carta de presentació del país per als milions de persones que trien casa nostra per gaudir de la natura, el clima, la cultura, el patrimoni monumental, els museus i la gastronomia.

Per concloure, l'exposició uneix passat i present tot posant de relleu el lligam existent entre aquella primera Oficina de Turisme de Catalunya (OTC) de la Generalitat republicana i els nous Centres d'Acollida Turística (CAT). Un nexa que posa l'accent en la necessitat de planificar per no destruir i en la recuperació d'una visió integradora del turisme que tingui en compte la seva dimensió econòmica, la seva funció social i el seu paper cabdal en la preservació i posada en valor de la pròpia identitat, tal com es va fer l'any 1932, en temps del president Macià.

Josep Huguet i Biosca
Conseller del Departament d'Innovació, Universitats i Empresa

De l'OTC als CAT. 75è aniversari de la creació de l'Oficina de Turisme de Catalunya de la Generalitat Republicana.

El 14 d'abril de l'any 1931 es va proclamar la Segona República que va possibilitar la creació de la Generalitat republicana i la creació de l'Oficina de Turisme de Catalunya, amb un ràpid efecte en el camp de la política turística. La Generalitat va rebre en usdefruit les instal·lacions que el Patronat Nacional de Turisme tenia a Catalunya, així com la seva representació al Principat. El Patronat Nacional de Turisme, creat l'any 1928, era l'organisme que gestionava i promocionava el turisme a l'Estat espanyol. El conjunt dels serveis turístics que la Generalitat tenia al seu càrrec anaven englobats, com ja hem dit, sota la denominació d'Oficina de Turisme de Catalunya (OTC), que va dependre de diversos departaments econòmics. La Generalitat republicana va tenir una breu però intensa competència en matèria de turisme al llarg dels quatre anys compresos entre l'1 de juny de 1932 i el 18 juliol de 1936, quan va esclatar la Guerra Civil. Amb el règim franquista, la política de promoció del turisme de Catalunya va quedar centralitzada a l'Administració central, fins a la fi de la dictadura.

Quan el 1978 s'aprova la Constitució espanyola, que va donar pas a l'Espanya de les autonomies, Catalunya va assumir les competències de turisme amb l'Estatut de Sau, de l'any 1979. Des de l'any 1980 fins a l'actualitat la Generalitat de Catalunya gestiona la política turística mitjançant les transferències i competències corresponents. Entre aquestes hi ha les oficines de turisme, així com la competència de crear una xarxa coordinada. En una primera etapa que va durar fins els anys vuitanta es va posar en marxa una sèrie de mesures i programes per coordinar la xarxa d'oficines de turisme. Fins aquell moment, les oficines es dedicaven, bàsicament, a difondre material de promoció. Va ser a partir dels anys noranta del segle passat que les oficines van iniciar un pla de màrqueting que no es limita solament a la difusió de material de promoció.

Ara, l'Administració autonòmica es planteja un nou repte per a les oficines de turisme hereves de l'OTC de la Generalitat republicana, coincidint amb el 75è aniversari de la seva creació, que són els Centres d'Acollida Turística (CAT). Els CAT, conjuntament amb les rutes nacionals, volen singularitzar l'oferta turística catalana amb nous trets diferencials. Aquests centres d'acollida i atenció al turista pretenen ser instal·lacions en què el turista no tan sols pugui trobar la informació clàssica tant en contingut com en forma, sinó en què també pugui accedir a espais d'interpretació sobre un tema seleccionat amb relació a la zona o la ruta on es troba el CAT. Alhora, pretenen engrescar el visitant a conèixer punts i realitats de Catalunya nous, incloent-hi, a més, espais per a productes autòctons (agrototiga, artesanía, etc.).

Jordi Montaner i Montejano
Professor d'Història del Turisme Escola Universitària EUHT/CETT (Universitat de Barcelona)

L'objectiu d'aquesta exposició és mostrar la tasca pionera duta a terme per l'Oficina de Turisme de Catalunya (OTC), entre els anys 1932 i 1936, en el camp de la planificació i la promoció del turisme.

A nivell popular se sol dir que el turisme va començar al nostre país durant els anys seixanta. Però aquesta afirmació és errònia ja que les bases del desenvolupament del turisme català són força anteriors, del primer terç del segle XX, moment en què tot el glamur que desprenen els cartells i el material publicitari de l'època no es contraposava amb una perspectiva cultural i social del turisme.

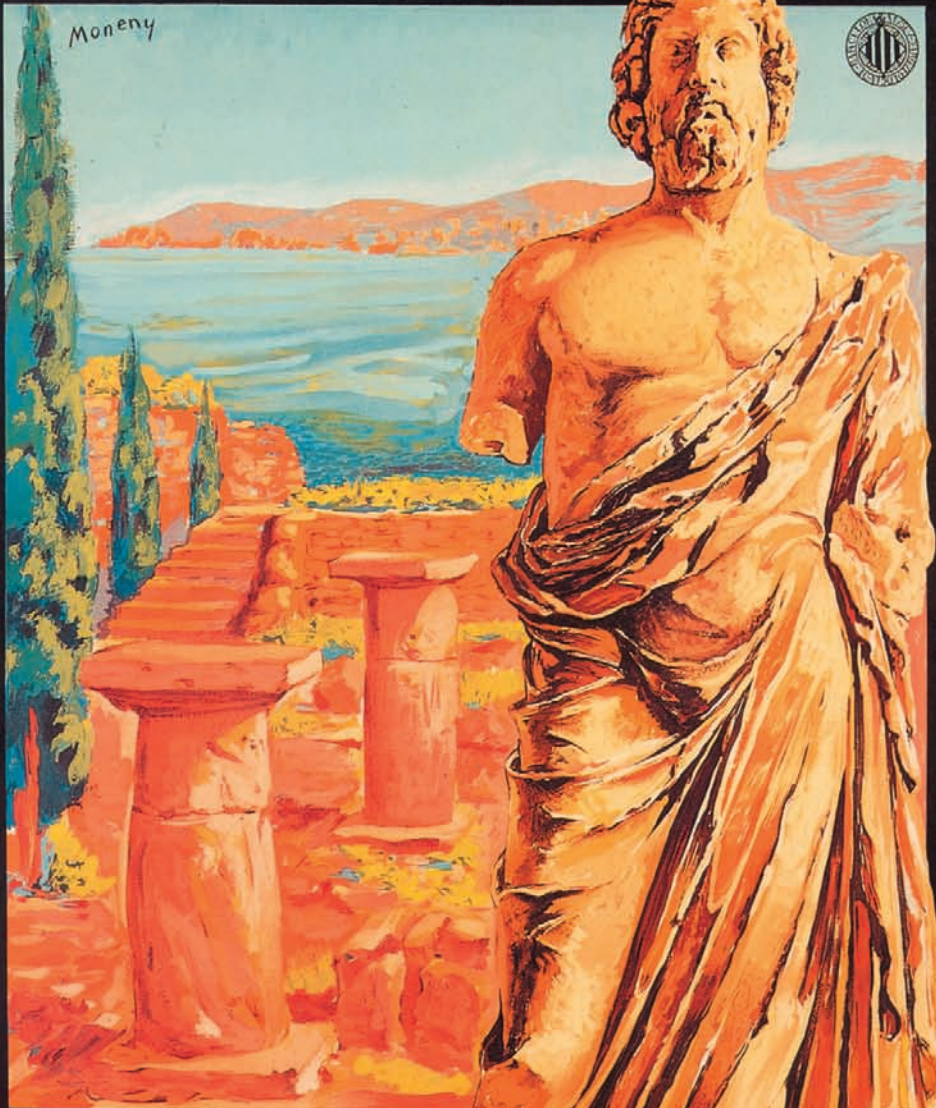
Però la història del turisme català està en bona part per fer, de manera que només en tenim un coneixement fragmentari. Pel que fa a les fonts de documentació de l'exposició, partim de la informació que ens proporciona l'excel·lent llibre d'Antoni Muntanyola *L'organització turística de Catalunya* (1932), del treball publicat els anys setanta per Antoni Ferreras, col·laborador de la mateixa OTC, i de les aportacions recents d'experts en la matèria, com Jordi Montaner, Albert Blasco i Saida Palou.

L'exposició mostra l'obra de l'OTC mitjançant dos tipus de material gràfic: d'una banda, documents, cartells i publicacions elaborats i publicats per la pròpia OTC; no hi és tot, lògicament, però creiem que mostrem el més essencial. I d'altra banda, exposem també una selecció representativa de cartells, fullets i material promocional de l'època. L'objectiu és contextualitzar aquella etapa pionera del desenvolupament turístic català. Una etapa en què s'encunyà el concepte Costa Brava i en la qual començaven a destacar en el mapa turístic destinacions de prestigi com Sitges, Camprodon i Puigcerdà, entre altres.

EMPURIES

LA CIUTAT GREGA DE LA COSTA BRAVA

OFICINA DE TURISME DE CATALUNYA
CORTS, 658 - BARCELONA

PATRONATO NACIONAL DEL TURISMO
MEDINACELI, 2 - MADRID

IC VIADOT SI BARCELONA

d'organitzar conjuntament amb la Federació de Turisme de Catalunya i Balears, una Fira Internacional de Turisme a Barcelona, projecte que no va poder ser convertit en realitat.

B) Mostra de cartells i fullets promocionals

És una selecció de cartells, mapes i fullets promocionals editats el primer terç del segle XX. Com a criteri general hem optat per mostrar la producció de la pròpia OTC, cosa que no sempre ha estat possible ja que hi ha material perdut, com un magnífic cartell de la Seu Vella de Lleida. Pel que fa al material complementari, hem seleccionat el que ajuda a comprendre i a contextualitzar l'entorn social i cultural en què es movia la promoció turística de l'època. Aquesta selecció ha estat particularment difícil a conseqüència de la proliferació, a partir de la segona dècada del segle XX, de cartells lligats específicament a l'activitat turística.

La significació cultural i artística del cartellisme del primer terç del segle XX ja ha estat subratllada a bastament. De fet, la mateixa OTC li donà una gran importància en crear una oficina artística al capdavant de la qual hi posà el prestigiós dibuixant Enric Moneny. L'oficina artística produïa el seu propi material i també oferia assessorament als sindicats locals

Documents exposats

A) Documentació interna de l'OTC

La recerca ens ha permès seleccionar una mostra de material poc conegut de l'OTC i, en algun cas, totalment inèdit. Entre els documents hi ha la plantilla de personal, exemples de la correspondència mantinguda amb institucions públiques i privades o bé actes d'acords i propostes d'actuació. Quant al material editat per l'OTC hi ha guies d'auto-òmnibus, d'hotels i d'altres establiments i diversos opuscles promocionals.

La presentació d'aquesta documentació aporta un valor afegit a l'exposició ja que es tracta de material que es presenta al públic per primera vegada, independentment del seu valor documental. Subratllem, finalment, que l'OTC va formular la proposta, certament ambiciosa,

d'iniciativa per a la producció del seu material respectiu. En aquest sentit, durant l'any 1932 la Federació de Turisme de Catalunya i Balears, en la qual s'integrà l'OTC, realitzà una crida a l'edició de material promocional per part de les localitats i poblacions que tenien un cert atractiu turístic com, per exemple, Sitges, S'Agaró, Empúries, Puigcerdà, la Costa Brava o el Montseny. L'OTC s'encarregava de difondre a Catalunya el material promocional, mentre que a l'estranger ho feia el Patronato Nacional de Turismo (PNT), fet que explica que molts cartells promocionals de l'OTC mostrin també l'anagrama del PNT.

Per completar la visió d'aquest material, l'exposició inclou un muntatge audiovisual complementari on es projecta una mostra més àmplia del cartellisme turístic anterior a la Guerra Civil. La projecció mostra cartells dels grans artistes especialitzats en el cartellisme turístic, com Josep Morell i Enric Moneny, i obres d'altres autors, més reconeguts a nivell general però que només es dedicaven a la creació de material de promoció turística de manera esporàdica.

C) Mancances: un apunt final sobre el material no trobat

La recerca duta a terme amb motiu d'aquesta exposició ens ha permès tenir notícia de material divers que no hem pogut trobar. És el cas, per exemple, del cartell de la Seu Vella de Lleida, d'alguns films de promoció turística i de fullets editats per les societats locals d'atracció de forasters. Això motiva que l'exposició esdevingui només un tast de la ja llarga història del turisme català. Per tot plegat, convidem la ciutadania a preservar la documentació turística del passat i a dipositar-la en els arxius públics. Tot és útil: cartells, fullets, guies turístiques locals i comarcals, material de promoció de viatges, etc.

I acabem. Aquesta exposició és un projecte que comença avui però que té voluntat d'anar-se ampliant a mesura que els protagonistes del sector —els propis turistes, els hotelers i els seus familiars, els estudiosos del turisme—, aportin nou material. Si entre tots reconstruïm el passat del turisme, podrem narrar-ne la història, projectar-ne una imatge més nítida i abordar millor els grans projectes i les grans il·lusions de futur.

Dolors Vidal i Casellas
Turisme cultural, Universitat de Girona
Antoni Monturiol i Sanés
Historiador de l'Art

Aquesta exposició vol fer una crida a la ciutadania per tal de contribuir a preservar el material turístic imprès, filmat o fotografiat d'aquella època per possibilitar-ne l'estudi i la difusió posteriors. Si teniu material, o sabeu qui en té, i el voleu cedir als arxius públics o bé permetre'n la reproducció, us agraïrem que us adreceu a:
fonsdocumentalturisme@gencat.net
Telèfon 93 484 95 51

EXPOSICIÓ

PASSAT & PRESENT

75

ANIVERSARI OFICINA DE TURISME DE CATALUNYA

